

проф. д-р Петро Біланюк

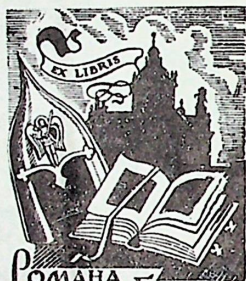
ЗА САМОПРОГОЛОШЕННЯ

Українського Києво-Галицького
Патріархату

Видання Централі Комітетів Оборони Обряду, Традицій
і Мови Української Католицької Церкви
у США і Канаді

Торонто – Чікаго 1970

TULA-online.org

Романа Геник
Березовського

проф. д-р Петро Біланюк

ЗА САМОПРОГОЛОШЕННЯ

Українського Києво-Галицького
Патріярхату

Видання Централі Комітетів Оборони Обряду, Традицій
і Мови Української Католицької Церкви
у США і Канаді

Торонто – Чікаґо 1970

TULA-online.org

З М І С Т

1. Вступ –	стор. 1
2. Пояснення терміну "патріярх"	5
3. Короткий огляд історії постання східніх некатолицьких патріярхатів	6
4. Короткий огляд постання латинських патріярхатів і титулярних патріярхів.....	12
5. Короткий огляд постання східніх католицьких патріярхатів.....	15
6. Короткий історичний огляд змагань за патріярхат Української Церкви.....	20
7. Стан сучасних змагань за Києво-Галицький Патріярхат.....	26
8. Висновки.....	37

Друкарня-офсет "Прут", 241 Niagara Street, Toronto 3, Ont.

ВСТУП:

Під сучасну пору без сумніву найбільша рушійна сила української спільноти в діяспорі – це ідея Українського Києво-Галицького Патріархату. На жаль, наша українська спільнота замало підготована до дійсної конструктивної дії у напрямі здійснення цієї ідеї. У неї замало знання історії і розуміння тих релігійних, соціологічних і політичних процесів, що були рушійною силою і мотивацією у формуванні патріархатів у Христовій Церкві.

Назагал у нас панує неправильне переконання, що буцімто всі існуючі некатолицькі патріархати постали в наслідок їх формального встановлення Вселенськими Соборами, і що католицькі патріархати постали в наслідок їх формального встановлення Римськими Папами. Річ зрозуміла, що такі погляди спонукували і далі спонукують переконання, що одинокий спосіб, яким можна досягнути наш рідний Києво-Галицький Патріархат – це прохання і петиції до Святішого Вітця Папи Римського, що б він підніс Києво-Галицький митрополичий престіл до патріаршої гідности.

На запрошення Централі Комітетів Оборони Обряду, і Мови Української Католицької Церкви в США і Канаді я виготовив і виголосив нижче подану доповідь 4 січня 1970 р. на вічу в Торонті і повторив її на вічу в Чикаго 8 лютого 1970 р.

У цій доповіді на підставі історичних фактів я намагався опрокинути вище згаданий спосіб думання, бо він спертий на неправильних і протисторичних поглядах. Назагал нарід прийняв з великим ентузіазмом мої висновки. Одначе, деякі члени нашої інтелігенції, які звичайно не

були присутні на моїх доповідях, почали висловлювати думки, що, мовляв, самопроголошення рівнозначне зі схизмою, зірванням з Римом, запереченням первоверховної влади Святішого Вітця Папи Римського і т. д. Інші висловили погляд, що Папа викляв би цілу нашу Українську Католицьку Церкву з Вселенської Церкви, визнав би нас схизматиками і т.д.

На ці закиди я дав повну відповідь у моїй короткій доповіді, виголошеній на Конференції за патріархат, що відбулась в Торонті 7 березня 1970 р. (див.: "СТУДЕНТ", рік 3, ч. 8, червень 1970 р.):

"Якщо б нам вдалось досягнути самопроголошення за життя Блаженнішого Кир Йосифа I, то ні Святіший Отець Папа Павло VI, ні Римська Курія не наважилась би покарати його разом з усіма владиками, що брали участь у тому історичній ваги ділі. Це тому, що заслуги і престиж його завеликі і симпатії майже всіх віруючих християн була б по його боці. Вправді під нашептами наших ворогів Римська Курія проголосила б незаконність і неважність акту самопроголошення. Але шляхом задавнення вони по якомусь часі мусіли б на це погодитись, так як погодились на інші доконані факти в історії Церкви. Це сталося би навіть доволі швидко, бо наша Церква формально не перестала б бути католицькою Церквою у сполучі з Римською Церквою. Наша Церква не нарушила б жодної догми, ні не заперечила б папського примату таким, як він був перед роз'єднанням між Сходом і Заходом. А тому всі ті, що твердять інакше, тобто що самопроголошення нашого рідного патріархату рівнозначне з зірванням сполуки з Римом, це або ігноранти, або вороги ідеї патріархату.

Особисто вважаю, що самопроголошення було б вповні оправдане, бо Римські Архiereї і їх Курія на протязі століть поламали велику кількість договорів-уній із Східними Церквами, а з Українською Католицькою Церквою обходились дуже зле. Проти декрету Берестейської Унії Римська Курія насильно забрала від нашої Церкви вибір єпископів і сама їх нам назначає. Обмеження влади Києво-Галицьких Митрополитів і тепер Верховного Архиепископа, насильне заведення целібату, латинізація нашого помісного права і обряду, уживання нашої Церкви як політичного знаряддя й об'єкту торгів і т.д. і т.п. Ось неповна листа протизаконних, незаконних і позазаконних дій Римської Курії супроти нас. Ми мусимо мати відвагу це Римській Курії вичислити і запобігти дальшим надужиттям супроти нашої Церкви і народу якраз самопроголошенням Києво-Галицького Патріархату. Це буде найбільший акт нашої самооборони, бо латиняни завжди можуть надуживати папський примат, щоб ліквідувати права нашої Церкви, а то й її саму."

Передаючи в руки читачів мої думки, прошу взяти до уваги те, що я мусів обмежитись лише до найважливіших історичних даних, а тому ніхто не може очікувати вичерпності у моїй доповіді. Прощу, одначе, дуже зосередити свою увагу над висновками. За кожне конструктивне критичне завваження чи доповнення буду дуже вдячний.

ПОЯСНЕННЯ ТЕРМІНУ "ПАТРІЯРХ"

Дозвольте замислитись над історією і значенням слова "ПАТРІЯРХ", бо це допоможе нам не лиш у визначенні самих проблем, але також у знайденні правильних розв'язок важливих питань сучасності.

Українське слово "ПАТРІЯРХ" узятє з грецького "*патріархес*", що означає "*праотець*", а дослівно "*архи-батько*". В етнології і соціології патріярх – це батько чи найстарший член роду, родини або племені, що як голова відограє керівну ролю в особливому суспільному ладі, який звано "*патріярхальним*" чи "*патріяршим*".

У Біблії Старого і Нового Заповіту патріярх – це один з праотців людського роду від Адама до Ноя. В іншому біблійному значенні – це голова ізраїльського народу від Авраама до Йосифа, опікуна Христа, а в стислому біблійному значенні це три найвизначніші праотці: Авраам, Ісаак і Яків.

Термін "*патріярх*" перейнято зі Святого Письма до церковного життя вже в християнській старовині і по деякому часі його офіційно прийнято в церковному праві. "*Патріярх*", отже, у церковному праві – це найвищий сан і титул отця, голови і носія верховної юрисдикції в помісній та автономній християнській Церкві. Цю юрисдикцію визнано формально на Вселенському Халкедонському Соборі 451 р., хоча ще тоді в декретах не вживано терміну "патріярх". Вселенський Флорентійський Собор у 1439 р. підтвердив патріяршу гідність у Христовій Церкві і встановив таку чергу гідности патріярших престолів: Рим, Царгород, Олександрія, Антіохія і Єрусалим.

Священний Вселенський Собор Ватиканський Другий у "Декреті про Східні Католицькі Церкви" (21 листопада 1964 р.) у § 7 каже: "Назву східнього патріярха носить той єпископ, що має судовласть над усіма єпископами, не виключаючи митрополитів, над кліром і мирянами своєї території чи свого обряду, згідно з приписами права і без порушення первозверхньої влади Римського Первозвященника" ("Благовісник...", I, 1, 1965, стор. 21).

Саме за вище наведене окреслення патріярха і патріярхату веде змагання наша рідна Церква для себе, щоб себе зберегти в єдності та традиційній ідентичності. Про це читаємо у "Спільному Пастирському Посланню Синоду Українських Католицьких Єпископів" з 4 жовтня Р.Б. 1969:

"Тому ми всі так гаряче бажаємо тієї установи для нашої Церкви, не для якоїсь людської слави чи самого престижу, але просто для самозбереження і дальшого нашого духовного, церковно-релігійного і національного росту.

КОРОТКИЙ ОГЛЯД ПОСТАННЯ НЕКАТОЛИЦЬКИХ ПАТРІЯРХАТІВ

Старовинні патріярхати Риму, Олександрії, Антіохії, Єрусалиму і Царгороду вибороли собі патріяршу гідність звичаєвим правом, а Вселенські Собори лише підтвердили вже існуючі доконані факти. Річ ясна, не обійшлося без боротьби і тертя, але факт залишається фактом, що Вселенські Собори лише визнавали вже існуючі патріярхати і встановлювали черговість першенства. Ці постанови Вселенських Соборів відносились лише до тих патрі-

ярхатів, що існували чи постали на терені старої Римської імперії, що опісля розпалась на східню – візантійську і західню – Римську імперії.

Поза цими двома імперіями розвинулись т.зв. католикати вірмен, персів, грузинів, несторіян і інших, які існують до сьогодні, і які по деякому часі, крім титулу католикатів, самі дочепили собі патріярші титули. Ці всі титули були визнані опісля всіма християнськими Церквами як старі історичні права, освячені звичаєвим правом, і є визнані сьогодні, хоча жодного формального акту їх установлення не було ні з боку Риму, ні з боку інших патріярхів чи Вселенських Соборів.

Шляхом революції проти Царгородського патріярхату постав 917 р. Болгарський патріярхат з осідком у Преславі, який зазнав багато досвідів. Його кількакратно брутальною силою нищили візантійські царі, але він все оживав як символ болгарської окремішності і засіб автономного – як церковного, так і політичного – життя. Болгарський патріярх у Преславі був визнаний Царгородським патріярхом 927 р. і проіснував аж до 971 р., коли його враз з болгарською імперією зруйнувала Візантія. Формально, однак, Болгарський патріярхат був зліквідований 1019 р., а на його місце прийшло автокефальне архієпископство в Охриді, що існувало від 1019 до 1767 р. Другий патріярхат болгар з осідком у Тірнові проіснував від 1235 до 1393 р., аж до його знищення Отоманською імперією. У 1953 р. без дозволу Царгороду Синод Єпископів Болгарської Церкви проголосив "третій" Болгарський патріярхат. Після восьмилітнього тертя в 1961 р. Царгород визнав його. Від болгар ми, українці, повинні чогось навчитись.

Сербський патріархат постав 1346 р., коли то сербський король Душан Великий (1331 – 1355), що володів великою частиною балканського півострова, скликав до своєї столиці Скоп'я великий національний і церковний збиг, на якому проголошено Сербський патріархат. Ми мали подібну нагоду в Торонті в червні 1968 р., де на площі Канадської Національної Виставки зібралось по-верх 60.000 вірних нашої Церкви. Знаючи, що кращої нагоди для самопроголошення Києво-Галицького патріархату не буде, Централя Комітетів Оборони Обряду, Традицій і Мови в США і Канаді видала в цій справі особливу відозву до нашого народу, в якій проголошено і привітано нашого Блаженнішого Кир Йосифа як першого патріарха нашої рідної Церкви. Крім цього, Централя видала поштівку і серію значків, що прапагували ідею Києво-Галицького патріархату, територія якого обіймала б усі країни нашого поселення. Дальше, виготовлено спеціальну печатку з цією ж тематикою і врешті оприлюднено одне число бюлетеня "За Рідну Церкву", в якому з'ясовано наші наміри і подано дальший плян дії. Не хочу описувати, як до цього поставились "батьки народу" і що нам за це прийшлося перетерпіти. Ми тоді здавали собі справу, що ні нарід, ні його світські і духовні провідники до такого одинокого в сучасній ситуації логічного кроку ще не дозріли.

Московський патріархат постав шляхом симонії та насильства в 1598 р., хоча вже в 1459 р. московська Церква проголосила свою автокефальність і незалежність і то річ ясна, без нічиєї згоди. 1588 р. до Москви прибув Царгородський патріарх Єремія II. Москвини доти домагались у нього підписання Московської митрополії до патріаршої гідности, доти грозили йому досмертною тюрмою

в Москві і навіть смертю, що він врешті погодився і 26 січня 1589 р. підніс митрополита Йова в патріарший сан, а Московський митрополичий престіл визнав патріаршим престолом. У боротьбі за Московський патріархат велику роль відіграла ідеологічна теорія Москви як "третього і останнього Риму". Також не обійшлося без симонії, тобто підкупства, бо москвини складали великі "дари любови" східнім патріярхам з Єремією II включно, щоб їхній Московський патріархат став дійсністю...

Румунська православна Церква проголосила себе автономною Церквою в 1865 році, а 20 років пізніше, тобто 1885 р. виборола собі в Царгороді визнання аавтокефальної Церкви. В 1925 р. відбулось самопроголошення Румунського патріархату.

Цікавим шляхом ішла Етіопська Коптійська Церква до власного патріархату. Від дуже давніх часів Етіопська Коптійська Церква не мала єпископів-етіопів, а лише одного архієпископа, яким завжди був єгиптянин-копт, назначений Олександрійським папою на прохання "негус негесті" чи короля королів, тобто етіопського царя. Архієпископа Етіопської Церкви називано "абуна", тобто "наш отець". Одначе "абуна" звичайно не знав ні етіопської мови, ні старої літургічної мови "геез", ні не спроможний зрозуміти складні культурні форми етіопської душі. Тому 1926 р., після смерти "абуні" Матея, почались переговори з Олександрійським папою і його єпископами, щоб врешті поставити архієпископом кандидата етіопської національності. В червні 1929 р. врешті осягнуто компромісовий плян, згідно з яким "абуною" залишався єгиптянин, але вже не сам, як це було до того часу, а з чотирьома підлеглими йому єпископами – етіопами. 1930 р. до цього числа чотирьох владик висвячено

ще п'ятого з титулом "еचेгіє", тобто голову всього етіопського монашества. Італійська окупація Етіопії змусила "абуна" Кирила повернутись до Каїро. З тієї обставини скористали єпископи – етіопи і скликали загальні збори етіопського кліру, які 29 листопада 1937 р. піднесли в сан архієпископа етіопського єпископа Авраама, а він негайно постарався збільшити число підлеглих йому єпископів до 6. Олександрійський папа й патріарх єгипетських коптів осудив цей вчинок як незаконний і викляв з Церкви цілу етіопську ієрархію. З приходом британських військ 1941 р. цю ієрархію насильно скинено. Одначе саму ідею власної етіопської ієрархії та ідею самобутності як помісна автономна Церква вже ніхто не був у силі вбити. Тому почались нові переговори з Олександрією, і в 1948 р. досягнуто такий компроміс: "абуна" має бути етіопської національності, вибраний з-поміж монахів, затверджений етіопським царем і запропонований ним до висвячення на єпископа Олександрійському папі. Так поставлений "абуна" має право висвячувати й інтронізувати інших єпископів – етіопів. Одначе, на знак своєї залежності від Олександрії, один єпископ, назначений Олександрійським папою, має резидувати в Аддіс Абеба як репрезентант Олександрійського папи. Перший законно поставлений етіопський "абуна" Василій в короткому часі висвятив кількох єпископів, і їх число збільшилось до 14. Після смерти Коптійського патріярха й Олександрійського папи Йосифа II в 1956 р. почались нові переговори з його наслідником Кирилом VI, які покінчились повною автокефалією Етіопської Церкви, бо 7 червня 1959 р. етіопи самі проголосили свій патріярхат, а щойно тоді подались в Каїро на переговори з Олександрійською Церквою, де 25 червня 1959 р. заключили договір, на підставі якого

З дні пізніше, тобто 28 червня 1959 р., абуна Василій був інтронізований як перший етіопський патріарх. Олександрійський папа зарезервував собі лише право першенства і право висвячувати новообраного патріарха. Поза тим етіопська Церква є вповні незалежною патріаршою Церквою.

Я зумисне зупинився над етіопською Церквою трохи довше тому, що ці події відбувались за нашої пам'яті, і також тому, що малоосвічені і до певної міри примітивні етіопи в рекордовому часі, тобто на протязі лише 33-ох років, зробили нечуваний поступ від першого рідного етіопського єпископа до рідного патріархату. Робили вони це і шляхом дипломатичних торгів, і шляхом щораз нових революційних кроків. Ми, українці, на жаль, після близько тисячі літ посідання власної ієрархії не то що тупцюємо на місці, але, як побачимо нижче, ідемо взад і занепадаємо швидким темпом у нашому національному і церковному житті.

4. КОРОТКИЙ ОГЛЯД ПОСТАННЯ ЛАТИНСЬКИХ ПАТРІЯРХАТІВ І ТИТУЛЯРНИХ ПАТРІЯРХІВ

Римський патріярцат виринув на фоні історії в сивій християнській старовині, бо від підапостольських часів римському єпископові, як наслідникові свв. Петра і Павла, приписувано першенство у Христовій Церкві.

Чотири т.зв. "великі східні патріярхи" латинського обряду постали враз зі своїми патріярхами внаслідок хрестоносних походів і насильства над східними християнами і проти волі східних патріярхів та їх Церков.

Єрусалимський латинський патріярхат постав 1099 р. внаслідок здобуття Єрусалиму хрестоносцями. Він одинокий, що існує до сьогодні і є наявним доказом, що латиняни не мають замірів покидати раз здобуті позиції. Вони ехидно поступають, бо утримують свій патріярхат на традиційній східнохристиянській території, а одночасно не допускають східних патріярхів та інших голів помісних Церков, щоб вони виконували хоча б обмежену судовласть над вірними свого обряду, що живуть на традиційних латинських територіях. Цю несправедливість, що кричить до неба о пімсту і заторкає теж дуже болюче нашу рідну Церкву, намагався випровадити Священний Вселенський Собор Ватиканський Другий у "Декреті про Східні Католицькі Церкви,"

Найбільшими оборонцями прав східних Церков під час Ватиканського Собору Другого були св.п. Максимос IV, патріярх Мелхїтський, і Йосиф I, патріярх Український. Одначе Римська Курія явно саботує постанови згаданого декрету і підготовляє загладу всім східним католицьким Церквам у діяспорі. Та про це буде мова нижче.

Латинський Царгородський патріархат постав 1204 р. після того, як хрестоносці знищили, ограбили і спалили Царгород, а його населення згвалтували, включно з черницями, і майже вповні вирізали. Тоді щойно латиняни показали своє правдиве обличчя, і щойно 1204 р. прийшло до розламу між східними і західними Церквами, а не, як це популярно подають, під час роздору Керулярія і кардинала да Сільва Кандіда 1054 р. На згарищах Царгороду і старовинної християнської культури хрестоносці встановили свою імперію і латинського Царгородського патріярха, якого негайно визнав таким Папа Інокентій III (1198 – 1216). Цій імперії прийшов кінець 1261 року внаслідок всенароднього візантійського повстання і прогнання хрестоносців. Латинський Царгородський патріярх втік до Риму, де його наслідники почали резидувати на протязі довгих століть, де факто як титулярні патріярхи. Формально, одначе, латинський Царгородський патріярхат і патріярх були знесені до сьогодні, хоча вже від довшого часу ніхто не носить того титулу латинського Царгородського патріярха. Подібним шляхом насильства постали за часів хрестоносних походів Антіохійський і Олександрійський патріярхати латинян. Їх патріярхи теж цілими століттями резидували в Римі, і їх теж формально не знесено. Це вказує на те, що латинська Церква, а головне Римська Курія вважає, що ці незаконно виборені права, скомпромітовані горами трупів і потоками крові східних християн, ще колись можуть їм придатися для імперіялістичної експансії.

Треба підкреслити ще раз, що ці латинські східні патріярхати поставали шляхом самопроголошення тому, що це було вигідне латинянам–хрестоносцям, і тому, що латиняни–єпископи почали засідати на традиційних східних

престолах, а тим самим присвоювали собі патріярші права і титули, як теж тому, що були повні потвердження з боку Папів Римських.

Крім латинського Римського патріярхату і чотирьох латинських "великих патріярхатів", вчислених вгорі, по сьогоднішній день існують ще "чотири малі" латинські патріярхи, що є лише титулярними патріярхами без патріяршої юрисдикції і власної патріяршої території, а саме: патріярхи Венеції (з 1451 р.), Західньої Індії (з 1540 р.), Лісабони (з 1716 р.) і Східньої Індії (з 1886 р.). Не треба бути істориком, щоб догадатись, що вони постали виключно в наслідок політичних і фінансових користей Рим-

ської Курії, що підхліблялась багатим торговельним країнам Венеції, Еспанії і Португалії, надаючи їх важливішим митрополитам патріярші титули. Одначе й це не відбулось без напружень і навіть схизми в Гоа, яку саме покінчено встановленням патріяршого титулу "Східньої Індії".

5. КОРОТКИЙ ОГЛЯД ПОСТАННЯ СХІДНІХ КАТОЛИЦЬКИХ ПАТРІАРХАТІВ

Найцікавіше питання для нас – це постання східних католицьких патріархатів, тобто патріархатів східнього обряду у сполуці з Римською Церквою, але як автономних і помісних Церков.

Під сучасну пору є шість східних патріархів у Католицькій Церкві (але вісім патріархатів), а саме:

1. Патріарх Антіохії Маронітів
2. Патріарх Вавилону Халдейців
3. Патріарх Антіохії, цілого Сходу, Олександрії і Єрусалиму Мелхітів
4. Патріарх Сіс у Килікії Вірмен
5. Патріарх Антіохії Сирійців
6. Патріарх Олександрії Коптів

МАРОНІТИ твердять, що від початку свого існування в V столітті вони ніколи не були роз'єднані з Римом, хоча взаємини з Римом з огляду на політичну ситуацію були переривані часом на довгі віки. Цей факт майже неможливо доказати. Мароніти існують як патріархальна Церква вже з кінця VIII століття. Внаслідок хрестоносних походів прийшло до формального з'єднання з Римом 1181 р. Маронітський патріарх Антіохії Єремія II аль-Амшіті був приявний на IV Лятеранському або XII Вселенському Соборі в 1215 р., де його нечувано понижено, бо Папа Інокентій III потвердив його як примаса маронітів і звичайного архієпископа, але ніяк не хотів визнати його "Патріархом Антіохії Маронітів", хоч цей титул і права носили попередники Єремії II вже поперх 500 літ! Справа тяглась ще дальших 300 літ, бо на V-ому Лятеранському Соборі Папа Лев X у 1515 році все ще вживав такі непов-

ні титули, як "Патріярх Маронітів" або "Патріярх Маронітів у Сирії", але без додатку "Антіохії". Це з перспективи Риму цілком ясне явище, бо ж латинський "Патріярх Антіохії" вже від початку XIII століття резидував в Римі, а тим самим ніхто не смів уживати того титулу, хоча мав на це старше і більше право!

Коротко реасумуючи, Маронітська Церква заключила унію з Римською Церквою як стара патріярхальна Церква, а всетаки на протязі довгих століть мусіла боротись за патріярший титул і права, освячені довгою історією. Її патріярхат здійснився шляхом самопроголошення і звичаєвого права вже в кінці VIII століття.

Халдейська Церква теж увійшла в унію з Римом

ХАЛДЕЙСЬКА ЦЕРКВА теж увійшла в унію з Римом 1553 р. вже як патріярхальна Церква зі старою тисячелітньою традицією. Це сталося внаслідок таких обставин: Від приблизно 1450 року несторіянський католикат став спадковою інституцією і переходив з батька на сина чи зі стрийка на братанка. В 1552 р. велика частина несторіян відмовилась прийняти за патріярха новопоставленого в спадковий спосіб Симеона VIII Денга і вибрала собі іншого патріярха в особі Івана Суляка, ігумена монастиря Раббан Гормізд близько Алькох, 1552 р. Іван Суляка прибув до Риму як патріярх Халдейців з ім'ям Симеон VIII, як його суперник. 20 квітня 1553 р. папа підтвердив його в тому сані на Консисторіяльному Засіданні, і таким чином частина старої, халдейської тисячелітньої і патріяршої Церкви стала католицькою патріяршою Церквою у злуці з Римом. Вона зазнала багато досвідів, але вдержалась до сьогодні.

Спроби злуки МЕЛХІТСЬКОЇ ЦЕРКВИ тривали доволі довго. Між 1583 – 87 роками старий патріарх Михаїл VII, що в тому часі вже був на відпустці і жив в Алеппо, склав ісповідь віри Папі Григорієві XIII. В 1634 р. патріарх Евтимій II Кармі післав до Риму ісповідь віри, але помер перед одержанням відповіді. Його два наслідники, Макарій III Цаїм (1647 – 1672) і Атанасій III Ауббас, ставились дуже прихильно до Католицької Церкви, не зриваючи зв'язків з іншими православними патріархами. В 1716 р. патріарх Кирило V післав до Риму ісповідь віри і був визнаний патріархом Антіохії Мелхітів. Він помер 1720 р., і патріархат перебрав ворог об'єднання з Римом Атанасій III Даббас. Однак після його смерті в 1724 році на патріаршому престолі засів Кирило VI, від якого почалось неперерване наслідство католицьких мелхітських патріархів Антіохії. Так, отже, Мелхітська Церква Антіохії увійшла в унію з Римом як патріарша Церква, і Рим її до такої гідності не підніс, а лише визнав існуючий стан. Цікавим є також те, що мелхіти присвоїли собі ще два інші патріархати, а саме Олександрійський і Єрусалимський. Це сталось в 1838 році, як папа Григорій XVI попросив патріарха Антіохійського Мелхітів Максима III Мазман підписати деякі документи за себе і "в заступстві цілого Сходу, патріарха Олександрії і патріарха Єрусалиму". Максим III так і зробив, однак почав так підписуватись завжди і всюди. Його наслідники пішли ще далі, бо пропустили слова "в заступстві", а тому їх новий титул почав звучати "Патріарх Антіохійський Мелхітів і Цілого Сходу, Олександрійський і Єрусалимський". На різні протести вони не звертали жодної уваги і таким чином шляхом задавнення і звичаєвого права присвоїли собі два нові патріархати і держать їх офіційно в т. зв. "персональній унії" аж до сьогодні.

Якщо мелхіти були в стані присвоїти собі два патріярхати і сьогодні мають їх аж три, то чому ми, українці, не можемо шляхом самопроголошення присвоїти собі лише один?

Після різних спроб об'єднатись із Римом Сирійська Патріярша Церква врешті увійшла в унію з Римом після вибору на патріярха Антіохії Сирійців Михаїла Джіярвег дня 4 січня 1782 р. Його затвердив папа у патріяршій гідності 1783 р. Іншими словами, Рим не встановив Сирійського католицького патріярхату, а лише визнав вже існуючу дійсність з нагоди унії.

Подібно сталось з Вірменською Церквою, що стала католицькою з вибором Авраама Ардзівеяна на католикоса Сіс у Килікії 26 березня 1740 р. Новообраний католикос–патріярх прибув до Риму, склав ісповідь віри і був затверджений у своїй гідності Папою Венедиктом XIV у консисторії 26 листопада 1742 р. Після довгої боротьби лише частина вірмен католикату Сіс у Килікії залишилась у Католицькій Церкві, але їх католикат–патріярхат втримався до сьогодні.

Одинокий східно–католицький патріярхат, що його встановив Рим – це Олександрійський Патріярхат Коптів. Це сталося, однак, тому, що нез'єдинені копти мали свій патріярхат вже від найдавніших передсоборових часів. Крім цього, Рим був впевнений, що Мугамед Алі хотів дати всім без винятку коптам католицького патріярха в особі апостольського вікарія Максима Зувайд. Тому Папа Лев XII апостольським листом *Petrus Apostolorum Principis* від 15 серпня 1824 р. встановив Олександрійський Католицький Патріярхат Коптів. Коли навернення всіх коптів на католицизм не сповнилось, Рим вирішив далі у-

правляти коптами—католиками не через патріярха, але знов через апостольських вікаріїв. За Папи Лева XIII 15 березня 1895 р. на Апостольського вікарія Коптів назначено священника Георгія Макарія, який під час єпископських свячень прийняв ім'я Кирила. Новий апостольський вікарій зробив рух між коптами—католиками і з письмом від кліру і мирян поїхав до Риму. Лев XIII, що був дуже прихильно наставлений до східніх християн, апостольським листом *Christi Domini* від 26 листопада 1895 р. відновив Олександрійський Коптійський патріярхат. Одначе патріярхом іменував Кирила Макарія щойно 19 червня 1899 р. Відновлення католицького Олександрійського патріярхату коптів прийшло лише тому, що була поважна небезпека повороту коптів—католиків на олно монофізитної коптійської Церкви. Після дев'яти літ на патріяршому престолі патріярх Кирило Макарій уступив, бо не міг дивитись на наругу латинян над Коптійською Католицькою Церквою і її приспішену латинізацію, а тому покинув теж католицьку Церкву у 1908 р. Одначе вже 1912 р. знову підчинився Римові і помер в Бейруті 1922 р. Коптійський патріярхат залишився без патріярха аж до 1947 р., коли то патріярхом назначено з Риму Марка II Хузам. Як бачимо, латиняни поводитись як з приватною власністю з одним східнім католицьким патріярхатом, який вони встановили. А тому нам, українцям, треба бути дуже обережними навіть якби Рим дав нам патріярхат.

6. КОРОТКИЙ ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ЗМАГАНЬ ЗА ПАТРІАРХАТ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Але пригляньмося коротенькому оглядові історії змагань за патріархат нашої рідної Церкви, а багато речей стануть нам ясними. Київську автономну і помісну Церкву очолював від 988 р. не патріарх, а митрополит, який підлягав до 1686 р. Царгородському патріархові, а після цього до 1721 р. Московському, коли цей патріархат був скасований і введено синодальне управління. 1917 р. відновлено московський патріархат, у який втілено тепер Православну Церкву в Україні, у склад якої входять теж вірні Галицької Митрополії Української Католицької Церкви після насильного перетягнення тої ж Церкви на т.зв. "Соборі" у Львові 1946 р.

Українська Католицька Церква від Берестейської Унії 1596 р. є у злуці з Римською Церквою та Римським патріаршим або папським престолом, але як автономна Церква східного обряду, митрополитам якої признано майже патріарші права. І саме в її історії стали повторятися прагнення до власного патріархату при спробах загального з'єднання всіх українців та білорусів з Римом. І так у 1583 р., ще перед Берестейською унією, за старанням Поссевіна, апостольського легата в Польщі, відбулись переговори у Кракові, предметом яких було створення Київського патріархату. Зараз після заключення унії в 1596 р. ту ж ідею знову висунув Велямин Рутський, Київський митрополит. Найбільшим недоліком Берестейської унії було саме те, що не заключено її з Римом тільки під умовою створення Київського патріархату, або навіть після його самопроголошення, як це було з іншими східними Церквами.

У 1617 році розпочалися спільні наради українців, як католиків, так і православних, з метою об'єднання в одному Київському патріархаті. Ці намагання продовжувались навіть після повернення православним їхньої ієрархії за православного митрополита Йова Борецького в 1623 – 4 рр. з католицького боку навіть випрацьовано окремий проект на єпископських нарадах. 20 січня 1624 р. в Новгородку. На жаль, політика Риму супроти нашої рідної Церкви мала виразною якраз у тому часі, бо в 1622 р. Папа Григорій XV створив Конгрегацію для Поширення Віри і негайно підчинив їй нашу рідну Церкву. Був це для нас великий удар і нечуване пониження, бо цю Конгрегацію створено для опіки над наверненими нехристиянами, що не мали власної християнської традиції. Отже вже в 1622 р. перекреслено раз назавжди наші змагання за патріархат, бо нашу Церкву, що мала 700-літню традицію великого місійного засягу на Сході Європи, зведено до рівня новонавернених нехристиян. На жаль, над цим фактом не хочуть подумати як слід історики нашої Церкви. Після 1622 р. історія змагань за Київський патріархат, як теж ціла історія Української Католицької Церкви – це ніщо інше, як кпини з нас з боку "старших братів" – римокатоликів, головне поляків, що намагались при допомозі католицизму нас латиншити і польонізувати.

Тому й не диво, що вище згаданого проекту українських католицьких владик з 20 січня 1624 р., виготовленого в Новгородку і пересланого 4 травня того ж року до Риму, не потрактовано серйозно. Вправді Конгрегація для поширення віри розглядала його 20 січня 1625 року і 4 та 22 січня, а опісля 6 липня 1629 р., але вирішила відкласти його "ад календас грекас".

Польський король Володислав IV, що хотів навести порядок у релігійних справах у своєму королівстві, заохочував з'єдинених і нез'єдинених до обопільного порозуміння в справі патріярхату і в тій цілі видав окрему відозву Р.Б. 1636. Ініціативу Володислава IV підтримав православний Київський митрополит Петро Могила, що був в тому часі самотнім можливим кандидатом на патріярха. Він випрацював сміливий проєкт Київського патріярхату і вислав його до Риму, де його теж відкладено "ад акта". Король Володислав IV пробував скликати у справі Київського патріярхату окремий синод цілої Руської Церкви, тобто католиків та православних, і привести до їх об'єднання в одному Київському патріярхаті. Однак Апостольська Столиця, а головне Конгрегація для поширення віри, наказала католикам не брати участі в якихнебудь переговорах і заявила, що сама буде переговорювати безпосередньо з православними у цій справі. Апостольська Столиця також не хотіла дозволити на спільний синод католиків і православних, мовляв, справ віри не можна вирішувати на національному синоді. Та ж Столиця обіцяла погодитися на синод щойно тоді, коли православні приймуть Декрет Фльорентійського Собору з 1439 року. Була це ехидна тактика, бо Апостольська Столиця дуже добре знала, що справа віри була вирішена на національному синоді у Бересті 1596 р., як теж те, що православні не були розположені прийняти Декрет Фльорентійського Собору в його латинській інтерпретації. Справа була в тому, що Східні Церкви, що прийняли Фльорентійський Собор, інтерпретували свою злуку з Римською Церквою як злуку двох партнерів, або двох помісних Церков. Рим, однак, дивився на Фльорентійську унію, як теж і на всі інші злуки включно з Берестейською унією, як на пов-

не підчинення Східних Церков Римській Церкві і як повну, так би мовити, "капітуляцію" перед вищим, універсальним і найкращим в світі латинським обрядом. Річ ясна, в таких обставинах і з такими ідеями Римська Церква була вповні нездідна бути дійсно католицькою церквою, хоч так себе називала, бо католицизм розуміла вузько як латинізацію східних Церков, а не як єдність у Христовій вірі і різноманітність обрядів, культур, мов, дисциплін і духовостей.

З огляду на того роду римську ідеологію теж заходи католицького Київського митрополита Рафаїла Корсака не могли увінчатись успіхом. Рафаїл Корсак, ще заки став митрополитом, їздив двічі у Рим з доручення митрополита Велямина Рутського, щоб полагодити дві справи: встановлення Київського патріархату і беатифікації архієпископа Полоцького Йосафата. Рафаїл Корсак приїхав до Риму втретє вже в сані митрополита в 1639 р. Там він успішно почав поширювати ідею Київського патріархату. На жаль, після однорічного побуту в Римі він важко занедужав, написав зворушливий тестамент і помер правдоподібно 28 серпня 1640 року на сороковому році життя. Його похоронено в церкві Св. Сергія й Вакха в Римі, що була власністю Київської, а опісля Галицької митрополій. Отці Василіяни недавно продали цілком безправно цю церкву разом з мощами митрополита Корсака якомусь архітекторові і таким чином віддячили одному з найбільших промоторів ідеї Київського патріархату і працівникові за беатифікацію св. Йосафата.

Усупереч цій невдачі в 1655 – 1658 рр. відновились домагання і змаг за Київський патріархат. Опісля ці старання затихли на деякий час, аж поки їх не відновив католицький Київський митрополит Гавриїл Коленда (1658 –

–1674). Останні намагання створити Київський патріархат припадають на 1680 рр., коли то 1686 р. Українську Православну Церкву підпорядковано Московському патріархові.

Щойно в ХІХ столітті почались намагання створити Галицький патріархат на терені Австро–Угорської монархії. Такі проекти висували папи Григорій ХVІ (1843 р.), Пій ІХ (1850 – 53) і Лев ХІІІ (1880 рр.).

У 1918 р. знову виникла в самостійній Україні ідея всеукраїнського патріархату, а кандидатом на патріарха самі православні виставили митрополита Галицького св. п. Андрея Шептицького. Важливим є теж те, що Папа Пій Х, уділив Слузі Божому митрополитові Андрееві Шептицькому повні патріарші права над цілою Україною і Російською імперією, але без патріаршого титулу.

Історія Українського Народу, а головне його Церкви, вказує на те, що українці – це народ психічно нездібний до поважного революційного кроку в єдності і повній силі свого потенціалу. Це значить, що українці будуть зберігати закони, накинені їм згори чужинцями, і то навіть тоді, коли чужинцям навіть на думку не приходить зберігати ті самі закони, бо їм вигідніше діяти вповні беззаконно чи протизаконно. Коли пристосуємо цей погляд до церковного життя, то побачимо такий курйоз: з одного боку – небувала отамашнина у сферах церковного життя, в яких іде про закони, встановлені власним церковним авторитетом; а з другого боку – небувала дбайливість, миролюбіє і законолюбність, якщо мова про закони чи церковні форми, накинені чи нашіптувані "владсьми" чужинцями.

Українська Церква мала багато нагод зійтись на спільному синоді, проголосити рідний патріархат, почати жити дійсним автономним і помісним життям в єдності з цілим християнським світом і у злуці з Римом, як повновартісна і самостійна християнська спільнота і без порушення встановленого Христом примату наслідника Св. Петра. Це не сталось тільки тому, що у нашій Церкві ніколи не було об'єднаної і сильної провідної верстви, що стояла б твердо в обороні свого церковного "я" і була б здібна на революційний крок самопроголошення рідного патріархату і на диктування чужинцям і ворогам умов замирення, Тому то вже близько 400 літ ми шлемо прохання до Риму за патріархат, як теж чимраз то нові конституції та проекти патріархату, які "дуже прихильно і з глибоким виrozumінням та співчуттям", а навіть часом з пролиттям "крокодилячих сліз" вже близько 400 літ розглядають римські дипломати. Ми врешті мусимо здати собі справу з того, що легальним чи вповні законним способом нам ніхто ніколи патріархату не дасть, а тому нам не залишається нічого іншого, як взяти собі його самим шляхом самопроголошення і заяви вірності наслідникові св. Петра, як теж повного підчинення Богом об'явленій вірі, зберіганій у святій Христовій Церкві. Тільки таким, або подібним, шляхом постали всі інші патріархати, тобто шляхом самопроголошення і важкої боротьби.

7. СТАН СУЧАСНИХ ЗМАГАНЬ ЗА КИЄВО–ГАЛИЦЬКИЙ ПАТРІАРХАТ

В часі Священного Вселенського Собору Ватиканського Другого під час другої сесії в 1963 р. Блаженніший Кир Йосиф Сліпий в імені цілого українського католицького єпископату видвигнув справу піднесення Києво-Галицького митрополичого престолу до патріяршої гідності. До речі, Соборова Комісія для Східніх Церков виголовила проєкт для розгляду й евентуального затвердження його Вселенським Собором, в якому запропоновано створення трьох нових східньокатолицьких патріярхатів, а саме для українців, етіопів і малябарців. На жаль, головно завдяки деяким українським чинникам, цей проєкт не був пред'явлений Вселенському Соборові. Все ж таки Вселенський Собор Ватиканський Другий в "Декреті про Східні Католицькі Церкви" в парагр. 10-му вирішив: "Те, що сказано про Патріярхів, є теж дійсне, за приписами права, і про Верховних Архиепископів, що стоять на чолі якоїсь поодинокі Церкви або обряду".

Крім цього, в парагр. 7 читаємо: "Денебудь буде поставлений єрарх якогось обряду поза межами патріярхальної території, він за приписами права залишається приєднаний до єрархії патріярхату".

Замір Вселенського Собору Ватиканського Другого був ясний, а саме: Патріярша структура Східніх Церков – це нормальне і традиційне явище. Всім східнім патріярхам привернено старі традиційні права з-перед роз'єднання між Сходом і Заходом. Верховні архиепископи одержали повні патріярші права, а єпископи з-поза патріярхатів чи архиепископств стали приєднані до ієрархії свого обряду і під юрисдикцією патріярха чи верховного архиепископа.

На підставі цих соборових постанов наш Блаженніший Кир Йосиф почав видавати закони для цілої Української Церкви в цілому світі й оприлюднювати їх у "Благовіснику Верховного Архієпископа Візантійсько–Українського (греко–руського) обряду". Далі він скликав Синод Єпископів Української Католицької Церкви, що засідав під час IV-ої сесії II Ватиканського Собору і видав "III-є спільне послання", в якому були проголошені деякі нові закони і напрямні для нашої Церкви.

Під кінець Другого Ватиканського Собору у "Вістях з Риму" появилось повідомлення, яке передрукувала наша преса, що на підставі постанов Собору Українська Католицька Церква перейшла на патріярхальний устрій.

Одночасно, одначе, вороги нашої Церкви і ухвал Другого Ватиканського Собору не спали і скрито робили своє. В Римі чимраз то частіше почали з'являтися представники ворожих нам державних урядів і церковних можновладців. Найзамітніші між ними – це Подгорний, що відвідав Папу Павла VI в 1967 р., і Кардинал Вишинський, що був доволі частим гостем з-поза залізної заслони.

Між тим Римська Курія почала свою підривну роботу нашіптування і сугерування нашим владикам, що їм робити і як не слухати наказів Верховного Архієпископа чи навіть іти проти своїх власних постанов, прийнятих на першому Синоді Єпископів нашої Церкви у грудні 1965 р. Найкращими прикладами були насильне введення нового календаря, беззаконне введення т.зв. живих і чужих нам мов у літургію і врешті златинщення дисципліни постів на терені Філядельфійської митрополії. Всі ці нововведення були спрямовані проти влади нашого патріярхорів-

ного первоєрарха і його Синоду, хоча, на жаль, наш нарід не завжди здавав собі з цього справу. Крім цього, на сторінках української католицької преси почали появлятися статті проти Верховного Архиепископа і його юрисдикції. На перше місце у цій підривній роботі заслужила собі "Нова Зоря" з Чикаго, офіціоз єпископа Ярослава Габра.

Усупереч цим і іншим труднощам наш Блаженніший Кир Йосиф відбув тріумфальну подорож майже по всіх країнах нашого поселення влітку 1968 р. Як вірні, так і клір заманіфестували свою любов до законного Отця і Голови нашої Церкви й підняли свій голос в обороні єдності нашої Церкви, а для її скріплення почали ще інтенсивніше домагатись рідного українського патріярхату.

Між тим Римська Курія чимраз то виразніше почала заявляти, що Блаженніший не має жодної юрисдикції над українською католицькою Церквою в діаспорі, що наші владики не мають жодного права належати до Синоду владики нашої Церкви, який відбуває свої засідання під головуванням Верховного Архиепископа. В цій розкладовій акції допомагали Римській Курії свої вислужники, а головне митрополит Амвросій Сенишин і ОО. Василіяни. Бачучи їх підтримку, Конгрегація для Східних Церков почала майже відкрито висмівати нашого Блаженнішого, не запрошувати його на засідання членів тої ж Конгрегації і явно підтримувати ворогів нашої Церкви, головне Московського патріярха Алексея і його вислужників, що є нічим іншим, як лише зняряддям безбожної і комуністичної Москви. Одначе під час посвячення Собору Святої Софії в Римі в кінці вересня 1969 р. як вірні, так і більшість

кліру постарались про те, що всі святкування перетворились у величаву маніфестацію за патріархат Української Церкви. Це було ясне під час акту посвячення, під час концерту, під час бенкету, в летючках, а опісля в пресі, радіо, доповідях і приватних розмовах. Виявилось, що майже всі паломники їхали до Риму на проголошення Києво–Галицького патріархату та інтронізацію Кир Йосифа I як першого патріарха.

Заповідження синоду єпископів УКЦеркви всі приявні в Римі і неприявні українці в цілому світі прийняли з великою радістю, і надії на рідний патріархат зросли. Ці надії ще більше посилились після того, як наші владики схвалили конституцію Церкви Київської традиції, що мав би об'єднувати всіх католиків греко–руського обряду, тобто українців, білорусинів, москалів, т.зв. підкарпатських русинів і словаків, як теж мадярів і румунів. Проект патріархату враз із супровідним письмом передано Св. Отцеві Папі Павлові VI, як теж документи в інших важливих справах, як, для прикладу, прохання про знесення насильного celibату в нашій Церкві на всіх теренах нашого поселення.

До цих подій долучились ще дві інші великої історичної ваги: Перша – це промова Блаженнішого Кир Йосифа на Надзвичайному Папському Синоді 15 жовтня 1969 р., в якій наш Отець і Голова пригадав латинянам їх кривди супроти східних християн, осудив латинізацію і нищення культурних та духових надбань східних Церков і пригадав їм ті великі жертви, які принесла і приносить Українська Католицька Церква за свою вірність Папі й Апостольській Столиці в Римі.

Друга подія – це Наради Представників Східніх Церков у справі створення спільної екуменічної конференції, що відбулась у Ватикані за ініціативою нашого Блаженнішого Отця Кир Йосифа у зв'язку з приявністю на Папському Надзвичайному Синоді в Римі східніх католицьких патріархів і голів помісних східніх католицьких Церков. Ці найвизнатніші представники створили вперше в історії католицької Церкви спільний фронт проти тиску латинян і їх друзів з рієних екуменічних кіл, тобто москалів, греків та інших, що заступають про–протестантську лінію. Ці представники уконституювалися як постійне тіло і розпочали спільну боротьбу за самозбереження серед важких обставин.

Але східні вороги нашої рідної Церкви і народу теж не сиділи бездільно. У першу чергу їм пішов на руку митрополит Кир Амвросій Сенишин, що не взяв участі у Синоді наших владик в Римі і відмовився підписати конституцію Патріархату Церкви Київської традиції. Ця зрада поставила його духово поза рамки нашої рідної Церкви, але Рим дивився на це інакше, бо сам Папа Павло VI післав на святкування 10-ліття Філядельфійської митрополії свого особистого легата в особі пропрефекта Конгрегації для Східніх Церков Кардинала фон Фюрстенберга. Про відсіч тому легатові, що її дали відважні миряни нашої Церкви демонстраціями у Філядельфії, Клівленді і Чікаго, ми читали у пресі.

Однак найбільш небезпечним явищем для нашої Церкви і для боротьби за рідний патріархат є те, що негайно по Синоді наших владик в Римі появився кардинал Вишин-

ський і Нікодим, Ленінградський митрополит, як особистий представник Московського патріарха. Цей останній з дозволу Папи Павла VI і на його кошт замешкав у "Руссікум" в Римі, а кілька місяців роз'їжджав по всіх закутках Італії і вдавав благочестивого "руського" аскета. Нікодим безперечно большевицький агент. Як і митрополит Амвросій Сенишин, він ніколи не закінчив богословських студій, став монахом, а потім священником на 20-му році життя; на 32-му єпископом, а кілька місяців пізніше митрополитом. Він зайняв найважливіше становище після Московського патріарха, а саме головство у відділі зовнішніх зв'язків. Цікаве теж те, що до часу його приходу до влади советська влада дуже обмежувала зовнішні зв'язки Московської Церкви. З приходом Нікодима в 1961 р. ситуація радикально змінилась і Московська Церква почала свобідно робити свою підривну роботу всюди в цілому світі. Для прикладу: Московській Церкві дозволено вперше взяти участь у пан-православній конференції на Родосі 1961 р., післати двох обсерваторів на Другий Ватиканський Собор і приступити до Світової Ради Церков. По прибутті Нікодима до Риму в жовтні 1969 р. він спершу роздав ордени "Св. Владіміра" кардиналам фон Фюрстенбергові і Віллебрандсові, а опісля дістався на приватну аудієнцію до Папи, якому передав строго-таємний меморіал. Можливо, що нам з часом пощастить дістати хоч бліденький зміст цих "миролюбних плянів" Кремля для цілого світу, що в зухвалий спосіб намагається вжити Христову Церкву як знаряддя своєї шовіністично-імперіялістичної політики.

Тому ми мусимо рішуче і публічно протестувати проти східности дипломатів патріярха Алексея.

Під впливом Нікодима кардинал Фюрстенберг, перед виїздом до Америки в ролі папського легата на ювілейні святкування десятиліття Філядельфійської митрополії, видав декрет і подав його до відома Святішому Вітцеві і всім нашим владикам, в якому доказує незаконність Синоду Єпископів УКЦ з вересня 1969 р. в Римі, як теж нелегальність всіх постанов того Синоду, головне представленої Папі Павлові VI конституції Патріярхату Церкви Київської Традиції. Мета такого декрету цілком ясна і зрозуміла для всіх: знищити наш патріярхат в самих початках і недопустити до помісности Української Католицької Церкви, гарантованої, до речі, всім Східнім Церквам "Декретом про Східні Католицькі Церкви" Другого Ватиканського Вселенського Собору. Крім цього, кардинал фон Фюрстенберг мав заявити, що Верховний Архиепископ Української Католицької Церкви не має і не може мати юрисдикції над Українською Церквою в діяспорі, бо ця Церква є в розсіянні і вже з уваги на цей факт заздалегідь засуджена на повну асиміляцію до латинської Церкви. Найстрашніша річ, яку проповідує кардинал фон Фюрстенберг – це те, що він заперечив юрисдикцію нашого Блаженнішого Первоєрарха над Україною і тим самим признав незаконне фактом dokonаним об'єднання нашої Церкви на т. зв. Львівському Синоді в 1946 р. з Московським Патріярхатом. Забув кардинал фон Фюрстенберг мабуть про Христові слова: "Там, де вас двох, збереться в мое ім'я, там я третій посеред Вас". То значить, що на-

шої Церкви в євангельському розумінні не в силі змазати ані перекреслити ні Алексеї, ні Нікодим, ні кардинал Фюрстенберг, ні ніяка Конгрегація для Східніх Церков. Українська Церква в Україні і в Сибірі живе в катакомбах, має своїх єпископів, священників і вірних, а теж є більш цінною і святою від Московської Православної Церкви.

Це інспіроване Москвою твердження кардинал фон Фюрстенберг мав умотивувати тим, що, мовляв, УКЦерква в Україні формально не існує, а єкуменічні мотиви домагаються того, щоб визнати юрисдикцію Московського патріярха над Україною, яку він виконує там через свого екзарха України, Філарета.

Очевидно, що до такої "богоугодної", "миролюбивої" і далекоїдучої політики ватиканський кар'єрист і псевдодипломат фон Фюрстенберг сам не міг додуматись, а надхнув його большевицьким духом "митрополит" Нікодим, якого в Римі всі, включно з Папою Павлом VI, називають "еміненцією", тобто титулом, що до цього часу був суворо зарезервований виключно для кардиналів.

Крім цього зловісного декрету кардинала фон Фюрстенберга перед його поїздкою до Америки, відбулось багато інших дипломатичних ігор. Велику роль відіграли різні резолюції, телеграми і листи, повні протестів проти приїзду кардинала фон Фюрстенберга. Цей вияв обурення викликав велику констернацію в Державному Секретаріаті і Конгрегації для Східніх Церков, а тому в тих установах досить довго роздумували над тим, чи їхати фон Фюрстенбергові, чи ні. Коли запала в цій справі позитивна

постанова, почалась "чистка" в почоті фон Фюрстенберга, жертвою якої впав о. Миськів, колишній протоархимандрит ОО. Василян, який є ворогом Ч.1 нашого Блаженнішого і який де факто управляє Василянським Чином. Отець Миськів навіть носився з думкою замовити літак, щоб з Європи повезти до Філядельфії велике число ОО. Василян і їх однодумців, щоб таким чином святкування випали якнайкраще. Ще цікавіше те, що ОО. Василяни, пронюхавши, що ідея Київського патріархату повністю погребана на довгий час, і щоб відвернути від себе гнів народу за їх підривну роботу щодо патріархату, скликали в поспіху "Всеваσιлянський Синод" під проводом "Верховного Настоятеля", який видав меморіал, в якому заявив, що ОО. Василяни теж за Український Патріархат і що їм роблять кривду всі ті, що їх осуджують за підривну роботу. На диво в тому ж документі вони дуже ефективно боронять свою "папську екземпцію", тобто вийняття з-під юрисдикції Верховного Архиепископа і його Синоду та привілей безпосередньої залежності від Папи і Апостольської Столиці, а це найкращий доказ, де вони стоять у боротьбі за єдність нашої Церкви і її патріархат. Ця заява ОО. Василян нагадує поцілунок Юди, про який ми читаємо у Святій Євангелії.

Щоб хоч трохи злагіднити неприємні враження з Філядельфії і заспокоїти Римську Курію, кардинал фон Фюрстенберг після до Риму телеграму з вісткою, що у Філядельфії все відбулось якнайкраще, хоча факти говорили цілком про щось інакше. Якщо б у Ватикані були нормальні відносини, то кардинал фон Фюрстенберг не

міг би й одного дня виконувати функції у Конгрегації для Східніх Церков за демонстрацію проти нього і написи "гов говм".

Але яка була мета поїздки кардинала фон Фюрстенберга до Америки? В першу чергу це мало бути відзначенням і вивищенням з боку Папи Павла VI і Конгрегації для митрополита Амвросія Сенишина за його "заслуги" у валенні змагань за наш патріархат, а зокрема за те, що він льояльно не взяв участі в Синоді Українських Католицьких Владик в Римі в 1969 р. і не підписав конституцію нашого патріархату. Друга причина його поїздки – це об'єктивно розглянути і перевірити наставлення українських мирян і кліру до ідеї патріархату. Таку причину мав подати сам Святіший Отець Папа Павло VI Високопреосвященному Кир Максимові, Архиеписопові–Митрополитові Вінніпезькому для Українців, на приватній авдієнції, що тривала 45 хвилин 27 листопада 1969 р. Головною метою цієї авдієнції було обговорення справ Української Католицької Церкви у зв'язку з недавно відбутим Синодом наших владик та пред'явлення тим же Синодом Апостольському Престолові офіційного письма у справі створення Патріархату Церкви Київської Традиції. Високопреосвященніший Митрополит Кир Максим пред'явив Святішому Вітцеві письмові реляції з аргументами конечности й необхідности патріархату для нашої Церкви. Папа Павло VI обіцяв, що ще раз простудіює докладно цю справу зі своїми дорадниками. Одначе тому, що ми знаємо, хто такі його дорадники, тобто фон Фюрстенберг і його співпрацівники, тому жадних надій ми собі робити не сміємо...

Віriamo, що наші вірні дадуть належну відсіч всім темним затіям, мрякобісним висланникам Кремля і їхнім поплентачам з Ватиканської Курії, що стараються дістати якнайбільше почестей і орденів Москви, продаючи мученичу кров наших Церков, при яничарській співпраці за-проданців – наших таки Юд. Вірні не дадуть себе застрашити погрозами Фюрстенберґа до делегації УККА у Філадельфії, мовляв: "Ви не протестуйте і не демонструйте, а сидіть тихо!... бо бачите: архієпископ Величковський дістав ТІЛЬКИ (з ласки Москви) три роки, а міг би і може дістати більше!" (видно, за старанням Фюрстенберґа). От бачите, чим і як вони нам грозять! Чи не говорили правди енкаведисти, як казали, що рука Москви "дальоко сягаєт"? Тому треба нам на цілий світ вдаряти в ДЗВІН на ТРИВОГУ, бо до цього зобов'язує нас голос мученицької Церкви устами Блаженнішого та кров мучеників і страждання вірних, що до сьогодні караються по сибірських каторгах за правду Христову. А ми привілей свободи, як п'ять євангельських талантів, що зовсім нам не належалися, не можемо змарнувати, закопавши в землю, бо це був би злочин і гріх, що кличе до неба о пімсту!

Крім акції в наших часописах всіх організацій і громад, нам треба конечно підняти гострий протест у чужомовній пресі, щоб належно поінформувати світ про трагедію нашої Церкви і смерть, що її приготавляють нам наші "собрати по вірі", а публічної opinіі ватиканські "псевдодипломати" дуже бояться, бо правда їх в очі коле.

8. ВИСНОВКИ:

На підставі всього вище сказаного треба зробити такі висновки:

1. Уважна аналіза історії Церкви, а зокрема історії постановлення патріархатів у Христовій Церкві, вказує на те, що в старовині патріярші установи виникли на фоні історії як вислід природного розвитку помісних Церков на підставі звичаєвого права, а тому формально їх ніхто не встановляв, а лише їх визнали такими Вселенські і Помісні Собори.
2. Східні Патріярхати латинського обряду постали шляхом насильства над східніми християнами, шляхом самопроголошення і пізнішого їх визнання такими з боку Римських Папів.
3. Малі латинські патріярхати постали як титулярні установи внаслідок політичних і фінансових міркувань Римської Курії.
4. Східнохристиянські некатолицькі патріярхати, що постали після трудів і довгих змагань, що звичайно кінчались своєрідною революцією, усамостійненням і самопроголошенням. Їх формально ніхто не творив, а лише визнавав їх існування на підставі самопроголошення і звичаєвого права.
5. Східні католицькі патріярхати постали в наслідок з'єднання старих східних помісних і патріярхальних Церков з Римською Церквою як з рівним партнером, а тим самим Римська Церква не встановлювала нові патріярхати для східних католиків, а лише визнавала ту патріярхати

яршу гідність, яку вони з собою приносили до єдності в католицькій Церкві. Одинокий східній католицький патріярхат, встановлений Папою Римським – це Патріярхат Олександрійський Коптів, що постав внаслідок політичних міркувань і зазнав нечуваних наруг з боку латинян.

6. Історія змагу за Київський, потім за Галицький, далі за Києво-Галицький і врешті за Патріярхат Церкви Київської традиції вказує на те, що Римська Курія не мала і не має заміру допустити до встановлення такого патріярхату, а навпаки, завжди саботувала всі почини в цьому напрямі.

7. Сучасна політична і церковно-політична ситуація є настільки складна і грізна для Української Церкви і Народу, що всякі надії на встановлення Папою Римським нашого патріярхату є вповні неоправдані.

А тому

8. Одинокий спосіб, яким наш рідний патріярхат може стати дійсністю – це самопроголошення, бо з історичного боку це нормальний спосіб постановля патріярхатів. Ми мусимо довершити акт самопроголошення без уваги на те, що Другий Ватиканський Вселенський Собор застерігає їх встановлення Вселенському Соборові або Римському Первосвященникові (Дивись "Декрет про Східні Католицькі Церкви" § 11). Таке самопроголошення нашого патріярхату повинно відбутись на всеукраїнському церковному Синоді, в якому повинні б взяти участь як католики, так і православні українці, а навіть українці протестанти. Крім самопроголошення патріярхату, по-

винно прийти до об'єднання всіх українських Церков якраз на базі рідного патріархату, який повинен бути проголошений екуменічним патріархатом із двох причин. Поперше тому, що він простягався б на всю земну кулю і обіймав би персональною юрисдикцією всіх українців-християн і всі їх церковні одиниці й установи, а подруге тому, що в добі екуменізму цей український патріархат повинен би бути в молитовному зв'язку з Папою Римським і в єдності у сферах віри і моралі, але не у сферах церковної дисципліни, що не є з Божої установи; а крім цього, такий патріарх повинен визнати всіх східніх як католицьких, так і некатолицьких патріархів як братів у Христовій вірі і молитовну єдність з ними. Це була б нечувано великої ваги екуменічна місія, що започаткувала б нову добу в історії християнства. Такий всеукраїнський церковний синод повинен би проголосити першим патріархом і негайно інтронізувати Блаженнішого Кир Йосифа I, а патріархом—коадютором з правом наслідства одного з українських православних владик.

Це мусить статися тому, що Українська Католицька Церква вже довше не сміє і не може бути якоюсь східньою причіпкою Римського патріархату, а Українські Православні Церкви не сміють і не можуть далі існувати у розбитті і роз'єднанні без власного патріархату, бо з ними в такому стані не хоче рахуватися православний Схід. Об'єднана Українська Церква з власним патріархатом була б найкращою запорукою її самозбереження і великим кроком вперед до Самостійної Соборної Суверенної і ні від кого незалежної Української Держави. Якщо б не вда-

лось скликати всеукраїнського церковного собору і проголосити власного патріярха та рідний патріярхат, тоді це в якнайкоротшому часі повинен зробити Синод Єпископів Української Католицької Церкви, але на поданих угорі засадах.

Якщо у близькому часі, і то ще за життя Блаженнішого Кир Йосифа I, не дійде до самопроголошення нашого патріярхату, то нашій рідній Церкві грозить асиміляція, розпад і повільна смерть. Тому ми, миряни, мусимо домагатись переведення в життя вище наміченого пляну, і на цю велику історичної ваги місію нехай нас благословить Всемогучий Бог!

